

Regiodag Zoetwater Oost-Nederland en Rivierengebied: Slim Watermanagement blijft onverminderd van belang

Storm Ciarán zorgde voor herfstige omstandigheden tijdens de regiodag van de Slim WM-regio's Zoetwater Oost-Nederland (ZON) en Rivierengebied op 2 november 2023. Dat weerhield zo'n veertig waterprofessionals er niet van om af te reizen naar het karakteristieke Koelhuis in Zutphen. Zij kregen een inspirerend en inhoudelijk programma voorgeschoteld.

Na de ontvangst op de begane grond van het Koelhuis worden de deelnemers in een zaal bovenin de sfeervolle locatie welkom geheten door dagvoorzitter Henry Bossenbroek (Rijkswaterstaat). Na een kort welkomstwoord en een overzicht van het programma geeft hij aan dat deze Slim WM-regiodag naast een inhoudelijk programma ook in het teken staat van elkaar beter leren kennen, van netwerken. Daarom heeft iedereen een gekleurde sticker op zijn naambordje. De oproep van Henry: 'Ga in de pauzes of tijdens de lunch niet bij collega's zitten die je al kent en die dezelfde kleur sticker hebben als jij, maar spreek vooral iemand aan met een andere kleur sticker dan jij. Dat levert misschien wel de mooiste gesprekken op.'

Grote kracht

Daarna is het tijd voor het eerste inhoudelijke deel van het programma: een gesprek met waterschapsdirecteuren Jacob Knoops (Waterschap Rivierenland) en Richard Andringa (Waterschap Vechtstromen). Beiden hebben zitting in het landelijk directeurenoverleg (LDO) Slim Watermanagement. En allebei zijn ze overtuigd van de meerwaarde van Slim WM. 'Om bij droogte of wateroverlast te voorkomen dat we in een crisissituatie belanden, is beheergrensoverstijgende samenwerking van groot belang. Dat kan alleen als we elkaar kennen en samen keuzes maken. Slim WM helpt ons daarbij.' Richard sluit zich daarbij aan. 'Het gaat erom dat we het watersysteem optimaal benutten, ook over beheergrenzen heen. Het mooie van Slim WM is dat het bottom-up is vormgegeven. We zijn begonnen bij de uitvoering, dat is een grote kracht.'

Uitstel is geen optie

Ook voor de toekomst – richting 2040 – blijft Slim WM nodig. 'Door de klimaatverandering zal waterbeschikbaarheid in onze regio het grootste probleem worden', stelt Richard. 'Ik maak me hier echt zorgen over.' Zijn oproep aan de aanwezigen: 'We hebben jullie als operationeel waterbeheerders heel hard nodig, ook om bestuurders te overtuigen dat uitstel geen optie is. We

moeten nu maatregelen nemen voor straks.' Jacob sluit zich hierbij aan. 'Slim WM zal in 2040 onverminderd van belang zijn, met veel urgentere vraagstukken nog dan nu. In het Deltaprogramma Zoetwater wordt daarmee een start gemaakt, dus het bewustzijn begint te landen. Maar toch: blijf bestuurders op die feiten wijzen.'

Een rondje stand van zaken

Na het boeiende tweegesprek volgt een 'rondje stand van zaken'. Bas de Jong, programmamanager Slim WM, krijgt als eerste het woord. Hij gaat kort in op het doel en belang van Slim WM en blikt

terug op de eerste planperiode (2016-2021). 'We hebben mooie resultaten behaald. Denk aan instrumenten als systeemanalyses, redeneerlijnen en informatieschermen. En ook op het gebied van samenwerking zijn stappen gezet, met regiodagen, serious games en landelijke afstemming, onder andere in het Landelijk Directeuren Overleg (LDO). In de tweede planperiode (2022-2027) zetten we in op Slim WM continueren en breder uitrollen, ontwikkeling van de IV Slim WM en het borgen van Slim WM in de reguliere werkwijze. Ook

dragen we bij aan het lerend implementeren van de strategie Klimaatbestendige Zoetwatervoorziening Hoofdwatersysteem (KZH).

Redeneerlijnen

Daarna gaat Frank Fokkema (Waterschap Drents Overijsselse Delta, WDOD) in op de redeneerlijnen voor de Zoetwaterregio's ZON en Rivierengebied. Hij vertelt dat de eerste generatie regionale redeneerlijnen – samenhangende beheergrensoverschrijdende afspraken – nu wordt doorontwikkeld tot een landsdekkende set van afgestemde afspraken voor alle Slim WM-regio's en het Watermanagementcentrum Nederland (WMCN). 'Met als grootste uitdaging de redeneerlijnen verankeren op strategisch, tactisch en operationeel niveau.' Voor de doorontwikkeling is een kernteam op poten gezet, dat bestaat uit Gerben Dekker (Rijkswaterstaat) als trekker en uit elke Slim WM-regio een vertegenwoordiger. Frank geeft aan dat de Slim WM-regio's een belangrijke rol innemen. 'Voor ZON betekent deze exercitie dat de bestaande redeneerlijnen (watertekort en wateroverlast) worden geëvalueerd en doorontwikkeld. Rivierengebied zal een start gaan maken met de ontwikkeling van een eigen redeneerlijn. Maar als eerste gaat het WMCN werken aan een redeneerlijn voor het hoofdwatersysteem.'

IV Slim WM

De volgende spreker is Kees van Son (Watermanagementcentrum Nederland, WMCN). Hij gaat in op de Informatievoorziening (IV) Slim WM. 'Om het water met elkaar slim te verdelen, is informatie nodig over hoe het watersysteem ervoor staat. De IV Slim WM gaat die informatie leveren.' Kees geeft

aan dat er niet op nul wordt begonnen. ‘Er zijn al drie pilot-informatieschermen, waarmee in vier regio’s de nodige ervaring is opgedaan. Nu maken we de slag naar schermen die we in beheer kunnen nemen en het landsdekkend uitrollen, zodat ook andere Slim WM regio’s kunnen profiteren.’ Achter de schermen wordt hard gewerkt aan de IV Slim WM. ‘Een paar voorbeelden: er zijn inmiddels drie partijen gevonden die samen het scherm gaan bouwen: het Waterschapshuis, het Informatiehuis Water en Rijkswaterstaat CIV. Er is in de persoon van Boris Everwijn een projectmanager aangesteld én begonnen. Op dit moment werken we aan de Project Start Architectuur (PSA), de inkoopstrategie en het realisatieplan. Er is volop beweging en we zullen hier de komende maanden steeds meer mee naar buiten treden.’

Borgen

Jaap Verweij (WMCN) gaat vervolgens in op het borgen van Slim WM. Waarom is dat nodig? ‘Het programma Slim WM eindigt na 2027 en de waterbeheerders hebben aangegeven het succes van Slim WM te willen behouden. Borgen raakt alle waterbeheerders en is daarom een generieke maatregel. Hoe zorgen we dat al het moois van Slim WM – instrumenten én samenwerking – ook na 2027 behouden blijft?’ Jaap geeft aan dat de trekkers van de generieke maatregel borgen – Roel Burgers namens Rijkswaterstaat en Pieter Filius namens de waterschappen – een eerste verkenning hebben gedaan: wat is er ontwikkeld, wat leent zich voor borgen in de regio en wat op landelijk niveau, op welke manier, en wat is daarvoor nodig? ‘Het plan van aanpak verkenning borgen is aangeboden en geaccordeerd door het (LDO). In het eerstvolgende LDO eind dit jaar worden de eerste resultaten van de verkenning gepresenteerd.’

KZH: van grof naar fijn

Na een welverdiende koffiepauze, waarbij de deelnemers geanimeerd met elkaar in gesprek gaan, komt het programma KZH (Klimaatbestendige Zoetwatervoorziening Hoofdwatersysteem) aan bod. Programmamanager Koen van der Werff (Rijkswaterstaat) zoomt eerst in op aanleiding, doel en beoogde resultaten. Daarna gaat hij dieper in op het KZH-onderdeel dat voor de Slim WM-regio’s ZON

en Rivierengebied van belang is: de integrale variantenstudie Rijntakken. ‘Hierbij werken we van grof naar fijn’, vertelt hij. ‘Eerst voeren we studies uit naar de stuwen Driel en Hagestein en naar de mogelijkheden van een nieuwe route om via het Amsterdam-Rijnkanaal zoetwater naar het IJsselmeer te leiden (ARK-route). Daaruit komen mogelijke varianten voor de zoetwaterverdeling, die we trechteren naar kansrijke mogelijkheden en vervolgens naar een voorkeursvariant.’ Een van de reacties uit de zaal gaat over het zakken van de

rivierbodem van de Waal, de bijbehorende impact op het grondwater in Rivierengebied en wat het programma KZH hiermee doet. Koen geeft aan dat er bij de kansrijke mogelijkheden zeker wordt

gekeken naar andere ontwikkelingen en effecten. En dat uiteindelijk alles draait om keuzes maken. 'Dit is overal een interessante uitdaging. En dat vraagt om bestuurlijke bewustwording en de moed om keuzes te maken.'

IRM: toekomstbestendig riviersysteem

De laatste spreker van de ochtend is Corné de Leeuw (Rijkswaterstaat). Hij gaat in op het programma Integraal Riviermanagement (IRM). 'Ambitie van IRM is een toekomstbestendig riviersysteem, dat als systeem goed functioneert en meervoudig bruikbaar is. We richten ons op de Maas, Rijn (tot de Rijn-Maasmonding/Werkendam) en de IJssel-Vechtdelta. Waarbij we toewerken naar beleidsdoelen en -keuzes over de ligging van de rivierbodem en de sedimenthuishouding, en de afvoer- en bergingscapaciteit.' Corné geeft aan dat de ontwerpfase inmiddels is afgerond en dat er wordt toegewerkt naar besluitvorming in de zomer van 2024.

Parallele deelsessies

Daarna is het tijd voor de lunch. Daar is ruim de tijd voor ingebouwd in het programma, waardoor er

ook genoeg ruimte is om elkaar beter te leren kennen en te netwerken. Na de lunch gaan de deelnemers uiteen voor parallelle, inhoudelijke deelsessies over KZH, de toepassing en doorontwikkeling van de watervraagprognose tool (WVP) in het Regionaal Droogte Overleg (RDO) Twentekanal ten tijde van de droogte van 2022, scenario-denken en -ontwikkelen in de Slim WM-regio Rivierengebied, en zicht op grondwater in de Slim WM-regio ZON. Iedereen volgt dus twee sessies, waarvan de presentaties op de website van

Slim WM komen te staan. Ten slotte komt iedereen plenair weer samen voor het slotakkoord.

Interessant en verhelderend

Dagvoorzitter Henry Bossenbroek vraagt de deelnemers wat ze willen delen uit hun inhoudelijke deelsessie. Over de KZH-deelsessie wordt gezegd dat het interessant en verhelderend was. Ook de deelsessie over de watervraagprognose tool was interessant. Of zoals een van de deelnemers zegt: 'Mooi dat er op allerlei vlakken tools worden ontwikkeld om beter in beeld te krijgen hoe water wordt ingelaten en wat daarbij allemaal mogelijk is.' Ook vraagt Henry of er interessante contacten zijn gelegd tijdens de pauzes. Daarbij vertelt iemand van Rijkswaterstaat Midden-Nederland dat hij tijdens een gesprek met een collega van Waterschap Rivierenland heeft geleerd dat er nóg een Afsluitdijk is in Nederland, namelijk de Heerewaardense Afsluitdijk. 'Zo leer je nog eens wat.' Daarna dankt Henry de organisatoren Pieter Filius (ZON) en Babeth Bosma (Rivierengebied) en het ondersteunende evenementenbureau Obsession voor hun werk. En dan is het tijd voor een welverdiende borrel. Of een wandeling naar het station van Zutphen in de hoop dat de treinen ondanks storm Ciarán rijden...